
تحلیل نقش تحریم اقتصادی ایران و تأثیر آن بر جرایم اقتصادی

تدوین

اسماعیل قاسمی

وکیل و مشاور حقوقی دادگستری

و مدیر سابق دفتر نمایندگی دیوان عدالت اداری در استان اصفهان

سید رضا ذکایی و شاره

انتشارات جاودانه

سرشناسه	: قاسمی، اسماعیل، ۱۳۶۲-
عنوان و نام پدیدآور	: تحلیل نقش تحریم اقتصادی ایران و تأثیر آن بر جرایم اقتصادی
مشخصات نشر	: تدوین: اسماعیل قاسمی، سید رضا ذکایی و شاره
مشخصات ظاهری	: تهران: جاودانه، جنگل، ۱۳۹۷
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۶۰۰-۲
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا	: ۱۶۰ ص.
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: تحریم اقتصادی - ایران
موضوع	: Economic Sanctions - Iran
موضوع	: جرایم اقتصادی - ایران
موضوع	: Economic Offences - Iran
شناسه افزوده	: ذکایی و شاره، سید رضا، ۱۳۷۱-
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۰۲/۴ HF۱۵۸۶
رده‌بندی دیویی	: ۳۳۰.۵۶۷ ۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۵۸۳۷ ۶

عنوان کتاب: تحلیل نقش تحریم اقتصادی ایران و تأثیر آن بر جرایم اقتصادی

تدوین: اسماعیل قاسمی، سید رضا ذکایی و شاره

ناشر: انتشارات جاودانه، جنگل

ناظر فنی: امین لشکری

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۷

قطع و تیراژ: وزیری، ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۶۰۰-۲

فهرست مطالب

چکیده

مقدمه

فصل اول: کلیات و مفاهیم

- ۱-۱- تعریف، اهداف و اهمیت حقوقی تحریم..... ۳
- ۱-۱-۱- تعریف تحریم..... ۳
- ۱-۱-۲- اهداف تحریم..... ۳
- ۱-۱-۳- ماهیت حقوقی تحریم..... ۵
- ۱-۲- گونه‌های تحریم..... ۶
- ۱-۲-۱- تحریم تسلیحاتی..... ۶
- ۱-۲-۲- تحریم هوایی و مسافرتی..... ۶
- ۱-۲-۳- تحریم دیپلماتیک..... ۷
- ۱-۲-۴- تحریم فرهنگی..... ۷
- ۱-۲-۵- گونه‌های تحریم اقتصادی..... ۷
- ۱-۳- روش اعمال مجازات..... ۸
- ۱-۳-۱- مجازات‌های یک جانبه..... ۸
- ۱-۳-۲- مجازات‌های چند جانبه یا جمعی..... ۹
- ۱-۴- تحریم‌های یک جانبه علیه جمهوری اسلامی ایران..... ۱۰
- ۱-۴-۱- تصویب قانون داماتو در کنگره آمریکا..... ۱۰

- ۱-۴-۲- بررسی مسأله تحریم از منظر حقوق بین‌الملل ۱۲
- ۱-۴-۲-۱- تئوری مشروعیت مطلق تحریم ۱۲
- ۱-۴-۲-۲- تئوری مشروعیت نسبی تحریم ۱۳
- ۱-۴-۲-۳- تئوری عدم مشروعیت تحریم ۱۵
- ۱-۵- حق توسعه و تحریم‌های اقتصادی ۱۵
- ۱-۵-۱- مبانی توسعه ۱۶
- ۱-۵-۲- تباط حق توسعه و تحریم‌های اقتصادی ۱۸
- ۱-۶- مهم، قواعد آمره یا قانون ساز ۱۹
- ۱-۷- معنای ناسی جرایم اقتصادی ۲۰
- ۱-۷-۱- اقتصاد مجرم ۲۱
- ۱-۷-۲- فقر و جرم ۲۱
- ۱-۷-۳- حسابگری و جرم ۲۳
- ۱-۷-۴- جرم اقتصادی ۲۶

فصل دوم: عوامل مؤثر بر ارتکاب مجرم از منظر جرم‌شناسی

با رویکردی به جرایم اقتصادی

- ۱-۲- تعریف بزه یا «جرم» ۳۷
- ۱-۲-۱- تعریف رسمی جرم ۳۷
- ۱-۲-۲- تعریف جرم‌شناختی جرم ۳۹
- ۱-۲-۲- رابطه جرم و بزهکاری ۴۱
- ۱-۲-۲- متغیرهای اقتصادی ۴۱
- ۱-۲-۲- جرم‌شناسی و فقر ۴۲
- ۱-۲-۳- تأثیر فقر در بزهکاری از دیدگاه جرم‌شناسی ۴۵
- ۱-۲-۴- تأثیر ثروت بر بزهکاری ۴۶
- ۱-۲-۵- رابطه فقر و جرم ۵۰

۵۵	۲-۳- متغیرهای فردی (نظریه‌های روان‌شناختی).....
۵۸	۲-۴- ویژگی‌های مجرم اقتصادی.....
۶۰	۲-۴-۱- هنجارمندی ظاهری.....
۶۲	۲-۴-۲- جذب نزدیکان و آشنایان.....
۶۳	۲-۴-۳- خوگیری به ارتکاب جرم.....
۶۴	۲-۴-۴- غیرخشن بودن.....
۶۵	۲-۴-۵- عدم باور به قانون.....
۶۷	۲-۵- تبارشناسی جرایم اقتصادی.....
۶۸	۲-۵-۱- جرایم مالی.....
۷۲	۲-۵-۲- فساد.....
۸۰	۲-۵-۳- جرایم بازرگانی.....

فصل سوم: راهکارهای حقوقی مجرمین و تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران

۸۹	۳-۱- اقامه دعوی مسئولیت مدنی علیه دولت - بی در محاکم داخلی.....
۹۰	۳-۲- درخواست بطلان تصمیمات شورای اتحادیه اروپا.....
۹۵	۳-۳- بررسی مشروعیت اقدام اتحادیه اروپا از منظر فرآیند نام توفیق بین‌الملل.....
۹۶	۳-۴- اقدام اتحادیه اروپا و نقض قطعنامه‌های شورای امنیت.....
۹۹	۳-۴-۱- نقض ماده ۱۰۳ منشور ملل متحد.....
۱۰۰	۳-۴-۲- نقض مواد ۲۴ و ۲۵ منشور ملل متحد.....
۱۰۱	۳-۴-۳- نقض ماده ۵۳ منشور ملل متحد.....
۱۰۱	۳-۴-۴- اقدام اتحادیه اروپا و نقض ماده ۵۹ طرح مسئولیت دولت.....
۱۰۳	۳-۵- سایر اقدامات حقوقی.....
۱۰۴	۳-۶- امکان طرح دعوی در سطح ملی.....
۱۰۵	۳-۷- سازوکارهای بین‌المللی.....
۱۰۶	۳-۸- معیارهای تشخیص موافقنامه‌های دو جانبه.....

۱۰۶	۳-۸-۱- معیار موضوعی
۱۰۷	۳-۸-۲- معیار شخصی
۱۰۸	۳-۸-۳- معیار مکانی
۱۰۸	۳-۸-۴- معیار زمانی
۱۰۸	۳-۹- سیاست پیشگیرانه در مقابله با جرایم اقتصادی
۱۱۰	۳-۹-۱- امکان سنجی پیشگیری
۱۱۱	۳-۹-۲- مفهوم سنجی
۱۱۵	۳-۹-۱- آسیب شناسی
۱۱۹	۳-۹-۴- ضرورت سنجی
۱۲۳	۳-۱۰- گونه های آسیب
۱۲۴	۳-۱۰-۱- پیشگیری وضعی
۱۳۳	۳-۱۰-۲- پیشگیری اجتماعی
۱۳۵	۳-۱۱- حکمرانی مطلوب
۱۴۴	فهرست منابع

در این مقاله، به بررسی ساختار و اهداف پژوهش‌ها در زمینه اقتصاد و توسعه پرداخته می‌شود. در ادامه، به بررسی روش‌های تحقیق و ابزارهای آماری پرداخته می‌شود. در نهایت، به بررسی نتایج پژوهش‌ها و پیشنهادات برای آینده پژوهش‌ها پرداخته می‌شود.

مقدمه

در معرفی یک کتاب، پیش از هر چیز باید به معنانشناختی واژگان مندرج در آن توجه کرد که واژه‌شناختی، خود در بطن آن قرار دارد. واژه‌شناختی در پی شناسایی ساختار و اجزا و معنانشناختی به دنبال شناخت محتوا و محدوده است. از این‌رو معنانشناسی جرایم اقتصادی در پی شناخت به آن چیزی است که تحریم اقتصادی چه تأثیری بر فضای حاکم بر یک کشور دارد و در حقوق کیفری، در زیر جرایم اقتصادی مطرح می‌گردد بگونه‌ای که اگر گفته شود این رفتار، مصداق از جرم اقتصادی است، یا جرم اقتصادی این ویژگی‌ها را دارد، در زیر آن قرار می‌گیرد. پس معنانشناختی، در طول واژه‌شناختی قرار دارد که براساس آن باید ابتدا واژه و ساختار آن را شناخت تا سپس نوبت به معنای حقوقی و جرم‌شناختی برسد.

در معنانشناختی تحریم اقتصادی و تأثیر آن بر جرایم اقتصادی، گام اول این است که آیا اساساً به سانی که معرفی می‌کنند و واژه‌اش را مطرح می‌سازند، وافیت دارد یا خیر؟ در صورتیکه بر هست بودن آن گواهی داده شود؛ نوبت به اوصاف این پدیده می‌رسد تا بر پایه آن ویژگی‌های رفتارهای مجرمانه‌ای که در آن شرایط (شرایط تحریمی) به ارتکاب جرم دست می‌زنند چه می‌باشد؟

آیا این عامل محرک را می‌توان با برخی اقدامات (اعم از ملی و یا فراملی) کنترل نمود؟ و نیز در ادامه اوصاف عامل آن؛ یعنی مرتکب جرم اقتصادی شناخته گردد. پس از آن در گام سوم باید پیشینه و تبار جرم اقتصادی را شناخت تا زمینه برای گام‌های بعدی که تک تک در شرح مقاله ذکر گردیده است هموار گردد.

بررسی اقتصاد جرم، بدون در نظر گرفتن انگیزه‌های اصلی ارتکاب جرم فایده‌ای ندارد. پیش از این بر عامل فقر و نداری در اقسام انحرافات و جرایم تأکید بسیار شده است و اساساً آنکه تحریم‌های اقتصادی یک کشور می‌تواند تأثیر بسزایی در ایجاد فقر و نداری در یک کشور ایجاد نماید چرا که در شرایط تحریم اقتصادی با ایجاد تورم در داخل کشور و بالا رفتن هزینه‌های زندگی اقشار مستضعف جامعه را وادار به ارتکاب جرم برای رفع مایحتاج زندگی می‌نماید (تعبیر «فقر علت نخستین بزهکاری است» به یک فرض بنیادین در حقوق کیفری و اقتصاد تبدیل شده بود. هرچند فرض مزبور در تار و پود این تعبیر ضد و نقیض که «هنگامی که جرم افزایش می‌یابد، فقر کاهش می‌یابد»، ایرادپذیر شده است»، ولی به هر حال نمی‌توان فراموش کرد که دست کم نسبت به جرایم مالی، پیش و بیش از هر چیز فقر است که محرک افراد را به ارتکاب جرم می‌باشد). نهایتاً، در این کتاب سعی بر آن شده است به بررسی کامل ابعاد تأثیر تحریم اقتصادی و چگونگی تأثیر آن بر جرایم اقتصادی پرداخته شود و طبق اصول و ضوابط حاکم بر کشور و در سطح بین‌المللی بحث شود.

نکته حائز اهمیت آن است که باید یادآور شویم آن است که نظرات ابرازی صرفاً نظر نگارنده نبوده و هنوز به دلیل تازگی کتاب برخی زوایا نمایان نشده است، به امید آنکه روزی بتوانیم با درک درست از عوامل مؤثر در بزه‌کاری، در شرایط تحریم اقتصادی بتوانیم نسبت به پیشگیری و مقابله با بزه‌کاران این مشعل را به دست نماییم و در راه تعالی بشر گام مؤثر برداریم.